

I anledning driftsplanen for 1928 opplystes, at Landbruksdepartementet har foreslått statsbidraget nedsatt med kr. 3 500. Det besluttedes å anmode styret om å utarbeide forslag til nytt budgett for 1928 og forelegge dette for et nytt representantmøte fredag 2. mars.

REPRESENTANTMØTE holdtes i Oslo Håndverks- og Industrieforenings gruppeværelse nr. 2 fredag 2. mars kl. 18. Der var fremmøtt 4 medlemmer av representantskap og styre.

Da formannen hadde meldt sykdomsforfall og næstformannen var forhindret, ledes møtet av statsminister *Gunnar Knudsen*.

Det av styret foreslåede forandrede budgett med en samlet forminskelse av kr. 3 500,00 blev vedtatt med følgende forandringer av det budgett, som var vedtatt 25. oktober 1927:

Hovedkontoret forminskedes med kr. 500,00 til reiseutgifter for sekretæren, myrkonulenten og myrassistenten.

Forsøksstasjonen på Mæresmyren og spredte felter forminskedes med kr. 1000,00 til forsøksdriften på Mæresmyren under henvisning til regnskapet for 1927. Dessuten blev spredte forsøk forminsket med kr. 300,00. Der er i 1927 planlagt nye demonstrasjonsfelter, som blir anlagt i 1928, hvorhos der må foretas utbedringer av eldre forsøksfelter, så der trenges noget mer enn forrige år, men neppe så meget som først opført. Disse kr. 300,00 er opført som en ny budgettpost, nemlig forsøksberetning, som forutsettes å bli noget mer konsentrert enn i de siste år.

Forsøksanstalten i Torvbruk forminskedes med kr. 2000,00 til avbetaling på gjeld. Samtidig blev renter av torvlån øket med kr. 200,00 og administrasjon forminsket med kr. 200,00.

DET NORSKE MYRSELSKAPS 25-ÅRSMØTE 1928

DET 25. ÅRSMØTE holdtes i landbruksuken 3. mars kl. 11.30 i Oslo Håndverks- og Industrieforenings festsal.

Da formannen og næstformannen var forhindret, ledes møtet av medlem av styret, statsminister *Gunnar Knudsen*, som henviste til, at årsberetning og årsregnskap for 1927, som var godkjent av representantskapet, var trykt og utlagt til gjennemsyn.

Derefter foretokes valg på 7 representanter for de direkte medlemmer og valgte:

Skogeier Wollert Hille Dahl, Våler i Solør.
 Forstmester W. Kildal, Brekke, Kjelsås st.
 Godseier Jørgen Mathiesen, Eidsvoll Verk.
 Godseier Wilhelm Mohr, Fjøsanger.
 Direktør Johs. Nore, Asker.
 Fylkesmann Hroar Olsen, Oslo.
 Torvingeniør Ording, Nannestad.

Gjenstående medlemmer av representantskapet er:

Rittmester Ebbe Astrup, Oslo.
 Ingeniør A. Bergan, Gjøvik.
 Professor Bjørlykke, Ås.
 Forsøksleder Glærum, Hjellum.
 Torvingeniør Jebe Steensaas, Jessnes.
 Godseier Krohn, Dillingøy.
 Statsråd Mellbye, Nes i Hedmark.

Efter at disse indre anliggender var besørget, blev der en halv times pause, mens de mange innbudne gjester, myrselskapets medlemmer og øvrige interesserte deltagere i jubileumsmøtet innfant sig.

Blandt de fremmøtte var de gjenlevende hovedstiftere, statsminister *Gunnar Knudsen*, godseier *Karl Møller* og overingeniør *M. Leegaard*, samt myrselskapets æresmedlem og tredje formann, landbruksdirektør *Tandberg*. Forøvrig kan nevnes den finske minister *Elfving*, fylkesmann *Hroar Olsen*, veidirektør *Baalsrud*, præsens og sekretæren i *Det Kgl. Selskap for Norges Vel*, formannen og direktøren i *Det Norske Skogsel-skap* m. fl.

Ved møtets åpning kl. 12.15 holdt den fungerende formann vakre minnetaler over professor *Lende-Njaa* og skogeier *Kleist Gedde*.

Professor *Lende-Njaa* var en ung mann i sin beste arbeidskraft, da han gikk bort. Han var ved sin død myrselskapets formann og var kjent for sin iver og interesse for myrsaken. Hans død var et stort tap for myrselskapet og for landet.

Kleist Gedde var gammel og mett av dage. Han var med å stifte Det Norske Myrselskap, og et varmt interessert medlem.

Begge de avdøde har etterlatt sig legater til fordel for Det Norske Myrselskap.

Det Norske Myrselskaps sekretær gjennom alle år, torvingeniør *J. G. Thaulow* holdt derefter et foredrag med lysbilleder om «Det Norske Myrselskap i de forløpne 25 år».

Den fungerende formann takket for foredraget og uttalte, at det fremgikk av oversikten, at myrselskapet i de 25 år, det har bestått, har utviklet en betydelig virksomhet, men vi hørte også, at medlemsantallet går ned. Det vilde være særdeles ønskelig å få medlemsantallet op igjen, hvorfor den fungerende formann vilde henstille til de av de tilstedeværende, som ikke var medlemmer, om å melde sig inn.

Den fungerende formann meddelte, at der dagen før var sendt følgende telegram til H. M. Kongen:

«Det Norske Myrselskaps representantskap og styre, samlet til møte i anledning selskapets 25 års jubileum imorgen, tillater sig i ærbødighet å frembære sin hilsen til selskapets høie beskytter».

På styrets vegne
Gunnar Knudsen.

Herpå var innkommet følgende svar:

«Takker for den tilsendte hilsen og sender Det Norske Myrselskap mine beste ønsker for fremtiden».

Haakon R.

Dessuten referertes hilsener fra:

Svenska Mosskulturforeningen, Jönköping.

Det Danske Hedeselskab, Viborg.

Finska Mosskulturforeningen, Helsingfors.

Verein zur Förderung der Moorkultur im Deutschen Reiche,
Berlin.

Bergens Myrdyrkningsforening, Bergen.

Norges Tekniske Høiskole, Trondhjem.

Norges Geologiske Undersøkelse, Oslo.

Konsul Axel Heiberg, Lysaker.

Skogdirektør Saxlund, Drøbak.

Fru Astrid Lende-Njaa, Beitstad.

Landbruksingeniør Arentz, Trondhjem.

Ingeniør Just Broch, Stavanger.

Pr. 11/12 1927 var dessuten innkommet følgende hilsener:

Det Kgl. Selskap for Norges Vel, Oslo.

Skogdirektør Sørhus, Oslo.

Det Norske Skogselskap, Oslo.

Kreditforeningen for Land og Skogbruk, Oslo.

Kjemiingeniør P. R. Sollied, Oslo.

Grosserer Hans Brun, Oslo.

Sekretæren i *Trøndelagens Myrselskap*, ingeniør *Haakon O. Christensen* overbragte hilsen og gratulasjoner fra Trøndelagens Myrselskap med takk for det store og banebrytende arbeide for myrsakens fremme, som Det Norske Myrselskap hadde utført. Han håpet, at statsmaktene vilde være lydige for de krav, som myrselskapet fortsatt måtte fremsette, så de store myrstrekninger vi har kunde bli lagt under kultur, til fordel for land og folk.

Overingeniør *Michael Leegaard*, næstformannen i det redaksjonsutvalg, som for 25 år siden stiftet Det Norske Myrselskap, rettet en takk til sekretæren, torvingeniør *Thaulow* for det store og interesserte arbeide han hadde nedlagt for myrsaken i disse 25 år.

Møtet blev hevet kl. 13.30.

På grunn av de vanskelige økonomiske forhold var der ingen andre festligheter i anledning 25 års jubileet.

DET NORSKE MYRSELSKAPS

Vinnings- og
Driftsregnskap

UTGIFTER

	Regnskap kr.	Påregnet kr.
Lønninger	25 983,32	26 000,00
Reiseutgifter	1 834,10	2 000,00
Møter	588,55	500,00
Meddelelsene	4 527,75	4 500,00
Bibliotek og trykksaker, avskrevet	236,62	400,00
Kontorutgifter og revisjon	2 543,43	2 200,00
Analyser kr. 52,00		
Opkrevning årspenger » 111,40		
Utestående årspenger, avskrevet » 187,00		
	350,40	200,00
Hovedkontorets utgifter og fellesutgifter	36 064,17	35 800,00
Forsøksstasjonen på Mæresmyren (se særskilt regnskap)	20 593,98	22 200,00
Forsøksanstalten i Torvbruk (se særskilt regnskap)	20 710,63	30 000,00
	77 368,78	88 000,00

General-

Formuesstilling

EIENDELER

	Regnskap kr.	Forandringer kr.
Legatmidler:		
Anbragt i obligasjoner kr. 206 435,16		
—»— Akers Sparebank » 1 839,19		
Sperret i Centralbanken for Norge » 14 636,42	222 910,77	+ 8 007,18
I aktie i Rosenkrantzgt. 8	1 000,00	0
Anleggsv verdier:		
Hovedkontoret kr. 1 811,63		
Forsøksstasjonen på Mæresmyren » 151 383,06		
Forsøksanstalten i Torvbruk » 156 148,72	309 343,41	+ 50,70
Kassabeholdninger:		
Hovedkontoret til disposisjon i bank og kasse kr. 1 384,70		
Sperret i Centralbanken for Norge » 235,67		
Forsøksanstalten » 1 168,10	2 788,47	+ 1 933,90
Utestående fordringer:		
Hovedkontoret, årspenger » 795,00		
Meddelelser » 204,00		
Forsøksstasjonen » 421,39		
Forsøksanstalten » 3 086,86	4 507,25	÷ 6 353,42
Beholdningsverdier:		
Forsøksstasjonen kr. 8 130,00		
Forsøksanstalten » 11 866,47	19 996,47	÷ 553,00
	560 546,37	+ 3 085,36

Oslo 31. desember 1927.
31. januar 1928.

Foranstående regnskap stemmer med selskapets bøker, som revideres av oss. Oslo, 9.

A/S Revision,

HOVEDREGNSKAP FOR ÅRET 1927.

taps-konto.

for 1927.

INNTEKTER

	Regnskap kr.	Påregnet kr.
Statsbidrag	31 500,00	35 000,00
Medlemmers årspenger	1 876,00	2 600,00
Private bidrag	3 000,20	3 000,00
Livsvarige bidrag	50,00	0
Renter av legater og bankinnskudd	5 547,47	3 875,00
Inntekter av Meddelelsene	2 253,84	1 400,00
Hovedkontorets inntekter	44 227,51	45 875,00
Forsøksstasjonen på Mæresmyren (se særskilt regnskap)	14 595,24	11 125,00
Forsøksanstalten i Torvbruk (se særskilt regnskap)	13 641,21	31 000,00
Samlet inntekt	72 463,96	88 000,00
Balanse, underskudd	4 904,82	
	77 368,78	88 000,00

balanse.

pr. ³¹/₁₂ 1927.

FORPLIKTELSE

	Regnskap kr.	Forandringer kr.
Forsøksanstaltens gjeld	146 000,00	0
Forskudd årspenger 1928—1929	40,00	÷ 17,00
Legatkapitalkonto:		
C. Wedel Jarlsbergs legat kr. 20 621,33		
M. Aakranns legat » 5 097,91		
H. Wedel Jarlsbergs legat » 10 195,73		
H. H. Henriksens legat » 59 971,58		
Haakon Weidemanns legat » 122 024,22		
Professor Jon Lende Njaas legat» » 5 000,00		
	222 910,77	+ 8 007,18
Kapitalkonto:		
Saldo pr. ¹ / ₁ kr. 196 500,42		
Underskudd, vinning og tap . ÷ » 4 904,82		
	191 595,60	÷ 4 904,82
	560 546,37	+ 3 085,36

Det Norske Myrselskap.

J. G. Thaulow.

Bankkonti og beholdning av obligasjoner stemmer. Andre beholdninger er ikke februar 1928.

P. I. Borch.

E. M. Rønning.

DET NORSKE MYRSELSKAPS

Vinnings- og
Driftsregnskap

UTGIFTER

	Regnskap kr.	Påregnet kr.
Forsøksdrift på Mæresmyren	15 209,58	17 000,00
Spredte forsøk	487,07	1 500,00
Analyser	755,00	800,00
Vedlikehold	1 350,21	800,00
Assuransse, avgifter og kontorhold	933,64	700,00
Forsøksberetning	601,15	0
Avskrivning anleggsutgifter 1927	1 257,33	1 400,00
	<u>20 593,98</u>	<u>22 200,00</u>

Balanse-
Formuesstilling

EIENDELER

	Regnskap kr.	Forandringer kr.
Samlet anleggsverdi	151 383,06	+ 50,70
Kassabeholdning	0	÷ 14,71
Utestående fordringer	421,39	+ 84,01
Verdi av beholdning, avling	8 130,00	÷ 120,00
	<u>159 934,45</u>	<u>0</u>

Oslo 31. desember 1927
31. januar 1928.

Foranstående regnskap stemmer med selskapets bøker.

Oslo, 9

A/S Revision,

FORSØKSSTASJON PÅ MÆRESMYREN.

taps-konto.

for 1927.

INNTEKTER

	Regnskap kr.	Påregnet kr.
Salg og forbruk av produkter	10 408,45	9 000,00
Distriktsbidrag	1 000,00	1 000,00
Renter av C. Wedel Jarlsbergs legat	1 077,49	1 125,00
Renter av Haakon Weidemanns legat	2 109,30	0
Samlet inntekt	14 595,24	11 125,00
Tilskudd fra myrselskapets hovedkasse	5 998,74	11 075,00
	<u>20 593,98</u>	<u>22 200,00</u>

konto.

pr. ³¹/₁₂ 1927.

FORPLIKTELSER

	Regnskap kr.	Forandringer kr.
Kapitalkonto	159 934,45	0
	<u>159 934,45</u>	<u>0</u>

Det Norske Myrselskap.

J. G. Thaulow.

Beholdninger og utestående er ikke kontrollert.

februar 1928.

P. I. Borch.

E. M. Rønning.

DET NORSKE MYRSELSKAPS

Vinnings- og

UTGIFTER

Driftsregnskap

	Regnskap kr.	Påregnet kr.
Torvstrødrift:	9 586,26	14 000,00
Andre utgifter:		
Avgifter	1 329,68	2 000,00
Renter av torvlån	3 615,33	3 500,00
Administrasjon, assurance	5 311,54	6 000,00
Sykekasse og Riksforsikring	539,10	500,00
Bygningers vedlikehold	137,47	
Tap på kunder	191,25	4 000,00
Avbetaling på gjeld	0	
	20 710,63	30 000,00

Balanse-

EIENDELER

Formuesstilling

	Regnskap kr.	Forandringer kr.
Samlet anleggsverdi	156 148,72	0
Kontant i bank og kasse	1 168,10	+ 434,97
Utestående:		
For solgt brenntorv kr. 603,50		
— torvstrø » 2 483,36		
	3 086,86	÷ 6 689,43
Beholdninger:		
Brenntorv	116,47	0
Halvtørr strøtorv » 7 250,00		
Opstukket strøtorv » 3 000,00		
Emballasje » 800,00		
	11 050,00	÷ 383,00
Høi	700,00	÷ 50,00
	172 270,15	÷ 6 687,46

Oslo 31. desember 1927.
31. januar 1928.

Foranstående regnskap stemmer med selskapets bøker. Beholdninger

Oslo, 9.

A/S Revision,

FORSØKSANSTALT I TORVBRUK.

taps-konto.

for 1927.

INNTEKTER

	Regnskap kr.	Påregnet kr.
Salg av brenntorv	811,45	0
Salg av torvstrø	11 694,89	30 000,00
Salg av jordbruksprodukter	134,87	0
Distriktsbidrag	1 000,00	1 000,00
Samlet inntekt	13 641,21	31 000,00
Balanse, driftsunderskudd	7 069,42	
	20 710,63	31 000,00

konto.

pr. 31/12 1926.

FORPLIKTELSER

	Regnskap kr.	Forandringer kr.
Anleggslån av Torvlånefondet 1918—19	100 000,00	0
Driftslån av Torvlånefondet 1918—19	40 000,00	0
Distriktslån av Hedmark fylke	6 000,00	0
Kapitalkonto pr. 1/1 kr. 32 957,61		
Driftsunderskudd:		
Vinning og tap ÷ » 7 069,42		
	kr. 25 888,19	
Tilskudd fra hovedkassen » 381,96	26 270,15	÷ 6 687,46
	172 270,15	÷ 6 687,46

Det Norske Myrselskap.

J. G. Thaulow.

og utestående er ikke kontrollert. Bankkonto stemmer.

februar 1928.

P. I. Borch.

E. M. Rønning.

ARSPENGER

TIL MEDLEMMENE er utsendt *postanvisningsblanketter* med anmodning om godhetsfullt å innbetale kontingenten for i år, hvis beileilig, snarest mulig.

Til de medlemmer, som skylder kontingent for flere år, er sendt postanvisningsblanketter på de skyldige beløp. Under henvisning til årsberetning og årsregnskap for 1927 vil myrselskapet være meget takknemlig for, at restansene blir innbetalt.

DET NORSKE MYRSELSKAPS ÅRSBERETNING 1927

MEDLEMSANTALLET er gått noget nedover, dog ikke så meget som f. å. Fremdeles er der mange medlemmer, som skylder kontingent for de siste år, men forhåpentlig vil størstedelen av beløpet bli betalt i den nærmeste fremtid. Av medlemmene er utgått 33, hvorav 1 æresmedlem, 3 livsvarige og 29 årsbetalende. Samtidig er innmeldt 10 nye medlemmer, hvorav 1 livsvarig. Pr. 31/12 1927 er medlemsantallet 632, hvorav 1 æresmedlem, 9 korresponderende, 245 livsvarige og 377 årsbetalende. Av medlemmene er 28 bosatt i utlandet. Myrselskapet har dessuten 296 indirekte medlemmer, som gjennom stedlige selskaper er abonnenter på «Meddelelsene» til nedsatt pris. Forøvrig blir «Meddelelsene» sendt i bytte eller som gave til 93 forskjellige selskaper og institusjoner, hvorav 34 i utlandet.

Det for året 1927 avlagte og reviderte *hovedregnskap*, hvortil henvises, utviser på *vinnings- og taps-konto* en utgift av kr. 77 368,78 og en inntekt av kr. 72 462,26 eller et underskudd på kr. 4 904,82. Som annet steds påpekt skyldes underskuddet de uheldige værforhold og den derav følgende forminskede torvstrøproduksjon, som har bevirket mindre inntekter ved anlegget i Våler i Solør. Av inntektene er kr. 31 500,00 eller omkr. 43 % statsbidrag. *Generalbalansen* viser et samlet beløp kr. 560 546,37 eller en økning av kr. 3 085,36, sammenlignet med året 1926. Forsøksanstaltens gjeldsforpliktelser er uforandret. Legatkapitalen er øket med kr. 8 007,18, idet der er tilkommet et nytt legat *Professor Jon Lende-Njaa's legat til myrsakens fremme* på kr. 5 000,00. Dessuten er de øvrige legater øket. Legatene er undergitt den for offentlige stiftelser til enhver tid anordnede kontroll og regnskapsrevisjon. Av legatmidlene er en del fremdeles sperret i Centralbanken for Norge. Økning eller forminskelse av de forskjellige poster fremgår forøvrig av regnskapet.

Myrselskapets *netto formue* er i henhold hertil:

Legatkapitalkonto	kr. 222 910,77
Kapitalkonto	» 191 595,60
	<u>Tilsammen kr. 414 506,37</u>

Det særskilte regnskap for *Forsøksstasjonen på Mæresmyren*, hvortil henvises, utviser på *vinnings- og taps-konto* en utgift av kr. 20 593,98 og en inntekt av kr. 14 595,24, hvortil kommer tilskudd fra myrselskapets hovedkasse kr. 5 998,74. Av årets anleggsutgifter er avskrevet kr. 1 257,33. *Balansen* eller kapitalkonto kr. 159 934,45 blir derved uforandret som i 1926.

Det særskilte regnskap for *Forsøksanstalten i Torvbruk i Våler i Solør*, hvortil henvises, utviser på *vinnings- og taps-konto* en utgift av kr. 20 710,63 og en inntekt av kr. 13 641,21. Herved blir der et driftsunderskudd på kr. 7 069,42, som utelukkende skyldes værforholdene og den forminskede torvstrøproduksjon, hvorved inntekten er blitt betydelig mindre enn påregnet. *Balanskonto* viser et samlet beløp kr. 172 270,15 eller en forminskelse av kr. 6 687,46 sammenlignet med 1926. På grunn av den forminskede inntekt er intet avbetalt på gjeld. Når tilskuddet fra hovedkassen kun utgjør kr. 381,96 beror det på, at i årets første halvdel innbetaltes forholdsvis store beløp til hovedkassen. Kapitalkonto blir derved kr. 26 270,15.

Som det fremgår av hovedregnskapets generalbalanse er visstnok kassabeholdningen større enn i året 1926, men beholdning av utestående fordringer er mindre og forsøksanstaltens beholdningsverdier gjelder vesentlig halvfabrikata. De påregnede disponible driftsmidler er derfor mindre enn pr. 31/12 1926.

Myrselskapet har i 1927 holdt 1 årsmøte, 2 representantmøter og 2 styremøter. På hovedkontoret viser brevjournalen 1354 skrivelser foruten postopkrav og trykksaker m. m.

Myrselskapet beklager i høi grad, at de siste års formann, professor *Jon Lende-Njaa* avgikk ved døden 20. november 1927.

Myrselskapets oplysende virksomhet.

TIDSSKRIFTET «Meddelelsene» er utkommet med 6 hefter. Av enkelte artikler er tatt særtrykk, og beretningen om virksomheten ved forsøksstasjonen på Mæresmyren er utgitt samlet som en særskilt meddelelse. Sekretærens foredrag på årsmøtet, inntatt i «Meddelelse» nr. 1, har senere vært offentliggjort i andre såvel norske som utenlandske tidskrifter.

Ved forsøksanstalten i torvbruk, i Våler i Solør, har man også i året 1927 hatt besøk av flere torvstrøfabrikanter og andre interesserte. Dessuten hadde man den 1. juli besøk av 2 dansker, tjenestemenn ved Hede-selskapet, og 12 tyskere, medlemmer av Det Tyske Myrselskap. Blandt de siste var selskapets formann, generalsekretæren og torvingeniøren, en representant for den tyske riksregjering, en for Berlins magistrat, og en for forsøksstasjonen i Bremen.

Forøvrig henvises til, hvad der også i det efterfølgende er nevnt om oplysende virksomhet.

Myrsekskapets virksomhet til myr dyrkningens fremme.

HEROM meddeler myrkonsulentent følgende:

Det dyrkede areal ved forsøksstasjonen er nu ca. 295 dekar. Antallet av forsøksfelter har i sommer vært 122 stykker, og disse fordeler sig slik:

1. *Sortforsøk*: 9 engfelt, 3 havrefelt og et for hver av de følgende vekster: bygg, neper, kålrot, gulrot, poteter, hodekål, blomkål, rødbeter, pastinakk, purre og selleri, forkål, bærbusker og blomster. *Ialt 26 sortforsøk.*
2. *Frøavl*: 4 felter.
3. *Gjødslingsforsøk*: 24 engfelt, 8 kornfelt, 1 nepefelt, 1 hodekålfelt og 2 potetfelt. *Ialt 36 gjødslingsfelter.*
4. *Forsøk med jordforbedringsmidler*: 1 kalkingsfelt, 3 sandkjøringfelt, 2 kombinerte sand- og kalkfelt og 2 kombinerte kalk- og gjødslingsfelt. *Ialt 8 felter.*
5. *Såtidfelt*: 3 korn- og 2 rotvekstfelt. *Ialt 5 felter.*
6. *Såmengdeforsøk*: 1 havre-, 1 bygg- og 1 timoteiefelt. *Ialt 3 felter.*
7. *Forskjellige dyrkingsmåter av myr*: 7 felter.
8. *Grøftfelt*: 3 felt med samme grøftedybde og ulik avstand, og 1 felt med samme avstand, men forskjellig grøftedybde. *Ialt 4 felter.*
9. *Beitfelt*: 6 stykker.
10. *Forsøk med håslått*: 8 felt.
11. *Avstandsforsøk med rotvekster*: 1 nepefelt og 1 hodekålfelt. *Ialt 2 stkr.*
12. *Forsøk med frostens innvirkning på kornets spireevne efter forskjellige såtider*. 1 felt med 1 havre og 1 byggsort.
13. *Forskjellige byggsorter og såmengde av bygg og disses innvirkning på gjenlegning til eng* prøves på 4 felter.
14. *Driftsforsøk*: 3 forskjellige omløp sammenlignes og 1 kombinert omløps- og gjødslingsforsøk. *Ialt 4 felter.*
15. *Såmengde- og sådybdeforsøk (kombinert)* 4 felt, hvorav 2 er anlagt for professor Korsmo.

Spredte forsøksfelter. Av nye felt er anlagt 3 stk. på Ny Jord's bureisningsfelt i Verran, nemlig gjødslingsfelt, havre- og byggsortfelt og kalkingsfelt. I Beitstad herred er anlagt 1 kalkingsfelt hos Th. Stene. Et gjødslingsfelt er anlagt hos H. G. Aasdelet, Tuddal, og i Skånland herred i Troms fylke er et felt under opdyrking. Ialt har man 6 nye spredte forsøksfelt.

På en reise i Nordfjord i sommer blev undersøkt om det var mulig å få lagt demonstrasjonsfelt der. I samarbeide med fylkesagronom Faldeide og herredsagronom Kirkhorn er det sannsynlig at man får lagt 2 demonstrasjonsfelt, et i Sandane og et i Horningdal. Men disse blir ikke ferdige før neste år. Av eldre felt har man fremdeles gående forsøkene på Enebo i Trysil, demonstrasjonsfeltet i Våler, forsøkene på Øktmyrene i Søndre Land, 1 felt hos T. Otnes, Ytre Rendal, på Vidmyr i Bykle og

likeså forsøkene i Nordland og Troms fylker og hos J. O. Bergsli, Gråmarka i Kolvereid. Feltbestyrere har vært de samme som tidligere år. Feltene i Fauske og på Andøya er skadd så meget av tørke og isbrand at de i år vil bli pløiet om, likeså i Målselv og Balsfjord.

Ialt har man 26 spredte forsøksfelter. Gjødslingsfeltene hos M. Grøn-aas og P. Elgshøen, Trysil er nedlagt.

Bygningene. Bestyrerboligen og et av våningshusene er i år blitt malt utvendig, det viste sig å være høist påkrevet. Der er dessuten foretatt endel

Nydyrkingen har vesentlig bestått i flåhakking og brenning av tuene reparasjonsarbeider.

på et gressmyrfelt, hvor nye beiter tenkes anlagt.

Nyanskaffelser. Man har fått gjort en lettere åkerrull, kjøpt en 7½ hk. elektrisk motor.

Foredrag, reiser m. m. Myrkonulenten har holdt 10 foredrag ved landbrukskurser i Nord-Trøndelag og 1 foredrag ved Det Norske Myr-selskaps årsmøte under landbruksuken i mars 1927. Deltok også i for-søksledernes fellesmøte, som holdtes under landbruksuken. I slutten av juni måned blev foretatt en reise til Nordfjord for å undersøke om det var mulig å få lagt noen demonstrasjonsfelter der.

Kort oversikt over driften ved forsøksstasjonen 1927.

VINTEREN 1926—27 var meget variabel. Førejuls vinteren 1926 skif-tet med frost og regn. I desember måned lå jorden helt snedekket, likeså januar måned, men været var mildt så snelaget blev ikke særlig tykt. Omkring 10. februar tok det til å bli bar jord, og den 25. februar var det helt bart på forsøksstasjonen. Endel sne kom i siste halvdel av april måned og noget i mai måned, men den blev ikke liggende lenge.

De overvintrende planter var skadet noget. Engene var skadd av is-brand, men ikke særlig meget. Kløveren hadde klart sig mindre godt. Like-så var rugen noget uttynnet.

Telcharving blev begynt 15. mars, men måtte snart innstilles, grunnet frost. Annen gang tok telcharving til 8. april.

Mineralgjødslen blev utsådd på aker og eng fra 8. til 30. april, på endel gjødslingsfelter noget senere. Salpeteren blev utsådd på eng fra 1. til 30. mai og på aker fra 8. til 10. juni.

Følgende mengder blev brukt (gressmyr):

På eng: 15 kg. superfosfat + 20—30 kg. 40 % kalisalt og 0—20 kg. salpeter pr. dekar.

Beitene: 15 kg. superfosfat + 25 kg. kalisalt + 20 kg. Odda kalk-velstoff og 10 kg. salpeter.

Aker: 20 kg. superfosfat + 20 kg. kalisalt og 0—15 kg. salpeter.

Neper: 30 kg. superfosfat + 50 kg. kalisalt + 20 kg. salpeter og 10 lass husdyrgjødsel.

Gulrot: Som neper, men uten husdyrgjødsel og bare 10 kg. salpeter.
Hodekål: Som neper, men uten husdyrgjødsel.

Poteter: 30 kg. superfosfat + 40 kg. kalisalt, intet salpeter (myren godt formuldet).

Såning og planting av de forskjellige vekster begynte til følgende tider:

Havre 30. april, bygg 10. mai, gulrot 6. mai, kålrot og poteter 21. mai, rødbeter 28. mai, neper 30. mai, hodekål 13. juni og høstrug 25. august.

Vårmånedene april og mai var meget kolde. Vi fikk en «attpåvinter» med ikke så litet sne, så værten blev endel hindret.

Med det lite drivende var ut over våren kom veksten meget sent i gang. Mai måned hadde ialt 13 frostnætter. I juni kom varmen, og veksten tar fart, men mangel på regn stanser veksten noget, og varmen driver plantene for sterkt frem. Det var mindre nedbør sommeren 1927 enn 1926, men tross dette greiet vekstene sig bedre, jevnt over siste året enn forrige, noget som visstnok for endel må tilskrives, at det var så stille. I 1926 var vinden meget lei. Litt omsåning av neper blev foretatt, men de spirte ikke. Ellers klarte planteveksten sig forbausende godt. Myren blev så tørr at den slog revner der den var udekket. Og i august måned da vi skulde begynne pløiningen, viste det sig å være ganske umulig, ploget vilde ikke holde sig i myren, som var tørr som aske. I slutten av august måned efter at myren i denne måned hadde fått 115 mm. regn, gikk ploget såvidt, men enda var ikke mere enn ca. 10 cm. av ploget gjennomfuktet (på gressvoll).

Slåtten tok til 7. juli og blev ferdig 29. juli. Både slåtten og høibergingen foregikk under de beste værforhold. Høiet blev av beste kvalitet. Avlingene må sies å være tilfredsstillende, sett på bakgrunn av den tørre sommer. På eldre eng blev den 450 og annet års eng ca. 700 kg. pr. dekar.

Skuren tok til 9. august med Maskinbygg, Asplund 18., timotei 20. august, Perlehavre 22. og høstrug 26. august. Det var meget regn under skuren, derimot blev lotørken meget god. Maskinbygg og Asplundbygg holdt 16,3 og 16,1 % vann. Kornavlingene blev meget gode. I gjennomsnitt for de forskjellige felter (sortfeltene undtatt) blev disse for Maskinbygg 230 kg., Asplundbygg 260, Perlehavre ca. 300 kg. pr. dekar. Høstrug gav ikke mere enn 150 kg. pr. dekar. Av timoteifrø ca. 50 kg. pr. da.

Potetoptagningen tok til 27. september. Da potetgresset frøs 2—3 ganger i løpet av sommeren, kan en ikke vente store avlinger. Den blev for Grahm 1350 kg. og for Botha 2300 kg. pr. dekar.

Neper og gulrøtter blev tatt op fra 6. til 10. oktober. Avlingene må sies å være gode. Fynsk bortfelder gav 6750 kg. og gulrotsorten Chantense gav 4800 kg. røtter pr. da.

Det første av hodekålen blev tatt op 13. september, det siste den 17. oktober. Avlingene blev små på grunn av tørke og særlig av sterkt angrep på røttene av kålfluens larve, så endel planter visnet bort. Trønder gav 2200 kg. og Ditmarsker 2900 kg. faste hoder pr. da.

Året 1927 må betegnes som et godt år for forsøksstasjonen. Avlinge-

nes kvalitet blev meget god, og avlingsmengden blev for de fleste vekster ganske bra. Også for forsøkene har året vært godt, de aller fleste forsøks høstinger er foregått under de beste værforhold.

Myrselskapets virksomhet til torvbrukets fremme.

HEROM meddeler sekretæren følgende:

Torvbruket i det sydlige Norge har hatt meget dårlige værforhold sommeren 1927. Ved myrselskapets meteorologiske stasjon i Våler i Solør var nedbøren i månedene juni—september sammenlagt omtrent like så stor som samme tidsrum i året 1924, men samtidig var antall regndager større.

For *brenntorvdriften* har dette ikke spillet så stor rolle, da brenntorv som bekjent lettere kan tørkes i vekslende vær, og der er nu kun et forholdsvis ubetydelig antall brenntorvanlegg i drift rundt om i landet.

Ved *torvstrødriften* i det sønnenfjellske, hvor de fleste og største torvstrøfabrikker forefins, er der tilvirket meget lite tørr vare. Som følge herav er der blitt en følelig mangel på torvstrø og stigende salgspriser.

Det er en gammel erfaring, at når det regner meget sønnenfor Dovre, er været bra nordenfor, og i det nordenfjellske har værforholdene i den forløpne sommer vært gunstige. Torvstrøfabrikkene i Trøndelagen har derfor hatt normal produksjon av tørr vare, og ikke så lite torvstrø er sendt sydover. Da torvstrøfabrikkene i Trøndelagen er forholdsvis små, litet tidsmessige og vesentlig innrettet på å tilfredsstille det stedlige behov, spiller dog torvstrøsalget derfra til det sønnenfjellske en ubetydelig rolle. Man bør i fremtiden gjøre regning på fler somme nærer og værlag som i årene 1924 og 1927, hvorfor det vilde være av stor betydning, at torvstrøfabrikkene i det nordenfjellske kunde bli mer leveransedyktige og efter behov supplere det manglende kvantum i det sønnenfjellske, hvor forbruket av torvstrø er stadig stigende. Fra Sverige er innført en del torvstrø, men også der er produksjonen blitt liten.

En ny større torvstrøfabrikk er besluttet bygget i Telemark ved Tjønnås st., Sørlandsbanen. Myrselskapets tidligere torvmester Helge Vik er ansatt som bestyrer og de forberedende arbeider er påbegynt. Selve torvstrøfabrikkbygningen vil først bli opført neste år. Herremyrens Torvstrøfabrikk på Romerike nedbrente natt til 2. september, og blir nu gjenbygget efter tegninger utarbeidet av Det Norske Myrselskap. Dette vil bli en av de mest tidsmessige torvstrøfabrikker i landet.

Ved *Det Norske Myrselskaps Forsøksanstalt i Torvbruk* er *brenntorvdriften* fremdeles innstillet, og av den frostskaadede vare, som var utlagt i 1924, men først blev innberget i 1925, er der ennu en del i behold. Verdien av beholdningen blev i regnskapet for 1926 nedskrevet til en bagatell, og man kan kun påregne å selge til stedlig bruk. Som det fremgår av regnskapet, er der solgt for kr. 811,45, og der er fremdeles beholdning av salgsvare.

Torvstrødriften er på grunn av værforholdene blitt innskrenket. I året 1924 var været stort sett omtrent likeså dårlig. Nedbøren var da noget større i juni og juli, omtrent den samme i august og mindre i sep-

tember. Antall regndager var flere i 1927, særlig i juni. Til tross for at værforholdene i årene 1924 og 1927 har vært omtrent ens, er der tilvirket betydelig mer tørr vare i det siste år. I 1924 blev der kun 779 baller, mens der i 1927 av torv tørket i sommerens løp blev 1902 baller. Dessuten har man innberget i hus og kuver halvtørr strøtorv for omkr. 3000 baller. Det meste herav påregnes å kunne oparbeides til torvstrøballer uten økede tørkningsutgifter. Dette skyldes de forbedringer ved torvens lufttørkning, som man efterhånden har fått stadig bedre erfaringer for. Foruten tørkning på hesjer og på hyller i hus, har der vært foretatt fortsatte forsøk med de s. k. bakhunkuver eller cylindriske tårne, hvis vegger støttes av bakhun, vrakbord eller rajer, og er sammenbundet med ståltråd ved toppen. Smale overdekkede staker har også vært forsøkt, likeledes stokning og spidning av torv efter erfaringer fra Østerrike.

Ved selve torvstrøfabrikken er der foretatt en del forbedringer, som tilsikter øket driftssikkerhet, billigere drift, større ildsikkerhet og lavere assurancepremie. Omkostningene hermed er dels dekket ved salg av gammelt maskineri og materiell, dels ført på vedlikehold. Emballasjeavdelingen er helt ominnredet, så at arbeidet her blir lettvinere og mer fabrikkmessig. Den fordypning, hvori torvstrøriveren er anbragt, er utført av betong, og i de senere år har man vært meget plaget av vanntilsig, idet betongveggene er blitt utette. Dette er nu på det nærmeste avhjulpet ved tilsetningsmidlet Sika. For å opnå ildsikkerhet og lavere assurancepremie blev assurancesekskapet anmodet om å sende en ingeniør for å besiktige anlegget. Efter de anvisninger som derved blev gitt, er forbedringene blitt utført.

Avgrøftningsforsøkene på torvstrømyren har vært umuliggjort på grunn av den store regnmengde, men vil bli fortsatt et annet år.

De meteorologiske observasjoner er fortsatt og har også omfattet målinger av lufthastigheten under torvtørken, idet en vindmåler velvillig er blitt utlånt av A/S Kværner Brug, Oslo. Observasjoner av telesmeltningen på brenntorvmyren har vært fortsatt.

I løpet av sommeren har sekretæren foretatt en del *myrundersøkelser* og veiledet ved de før nevnte nye torvstrøanlegg i Telemark og Akershus. Utarbeidelsen av tegning til Herremyrens Torvstrøfabrikk er besørget på myrselskapets kontor uten andre utgifter for anlegget enn ekstraomkostninger til tegnearbeidet, innkjøp av tegnepapir m. m., mens reiseutgiftene dekkes av myrselskapet. Sekretæren har også efter anmodning av Landbruksdepartementet besiktiget en torvstrøfabrikk i Hedmark. Fabrikken har lån av Torvlånefondet og har hittil hatt vanskelig for å betale renter og avdrag. I en beretning om den foretatte besiktigelse, som blev oversendt Landbruksdepartementet og hvorav en gjenpart sendtes torvstrøfabrikkens styre, blev der gitt anvisning på, hvorledes driften bør ordnes for å kunne bli mer lønnende. Der forelå også anmodninger fra private anlegg om å gi lignende veiledning, men på grunn av værforholdene blev dette utsatt til et annet år. Der er tillike gitt veiledning ved salg av eldre anlegg uten utgifter for kjøper eller selger.

DET NORSKE MYRSELSKAP I DE FORLØPNE 25 ÅR

Foredrag på Det Norske Myrselskaps 25-års møte 3. mars 1928.

Av torvingeniør J. G. Thaulow.

DET var i en nedgangstid, Det Norske Myrselskap blev stiftet. Efter en høikonjunktur med gode tider kom man omkring århundreskiftet ned i en økonomisk bølgedal, noget, som også hadde forekommet før og siden. Store firmaer innstillet sine betalinger, banker likviderte, erhvervslivet stagnerede og der var arbeidsløshet.

Da var det nogen fedrelandssinnede og for myrsaken interesserte menn stillet sig i spissen for dannelse av et myrselskap for det hele land, med det formål å søke fremmet utnyttelsen av de mange store og små golde myrstrekninger, som fins spredt rundt om i de brede bygder, inne i skogene, oppe på høifjellet og på øyene ytterst ute mot havet. En bedre utnyttelse av landets hjulpekilder vil uvilkårlig komme i forgrunnen i en nedgangstid.

Ved en tilfeldighet blev selve stiftelsesdagen 11. desember 1902, en dato, som den gang nærmest var en skrekkenes dag for økonomiske interesser.

At myrselskapet blev stiftet skyldtes ikke nogen enkelt person, det var et samvirke av mange, og det vil føre for vidt å nevne dem alle.

Den gang *Det Kgl. Selskap for Norges Vel* blev stiftet — 29. desember 1809 — var også myrenes utnyttelse og særlig myr dyrkingen en av de store saker dette selskap hadde satt sig som oppgave å virke for. Der blev også i årenes løp forsøkt å dyrke nogen myrer, men resultatet blev ikke alltid opmuntrende. Å sette sig ned i en myr, grøfte og dyrke den, bygge sig hus og hjem der, kunde ikke brøfø en familie. Årsaken hertil var den, at myr dyrkingen ennu i flere henseender var ufullkommen. Selskapet for Norges Vel hadde dessuten så mange andre oppgaver, at myrsaken efterhånden blev stillet i bero, og efterhvert opstod en viss *mistillit* til myr dyrkingen.

I et foredrag i «Statsøkonomiske Forening» 29. mars 1897 slog konsul *Axel Heiberg* til lyd for dannelsen av et «Skog- og Myr dyrknings selskap» for det hele land. At myr dyrkingen var tatt med, vakte motstand, det var *mistilliten*, som gjorde sig gjeldende. Da var skogsaken noget ganske annet, og resultatet blev, at *Det Norske Skogselskap* blev stiftet 26. september 1898.

Det var da klart, at skulde myrsaken fremmes, måtte det skje ved et eget selvstendig selskap, og arbeidet herfor blev snart efter iverksatt, idet der blev nedsatt en komité på 18 fremstående menn fra forskjellige deler av landet. Komiteens energiske sekretær, sogneprest *Jakob Walnum* skrev nogen avisartikler om *en myr dyrknings forenings oppgaver*. Andre, som ikke hadde tro på myr dyrkningens lønnsomhet, skrev imot, og saken stod i stampe. Påny var det *mistilliten*, som øvete sin innflytelse.

Omkring århundreskiftet blev der en *brenselskrise* over hele den

Statsminister Gunnar Knudsen.

Godseier Kai Møller.

Skogeier Kleist Gedde.

Sogneprest Jacob Walnum.

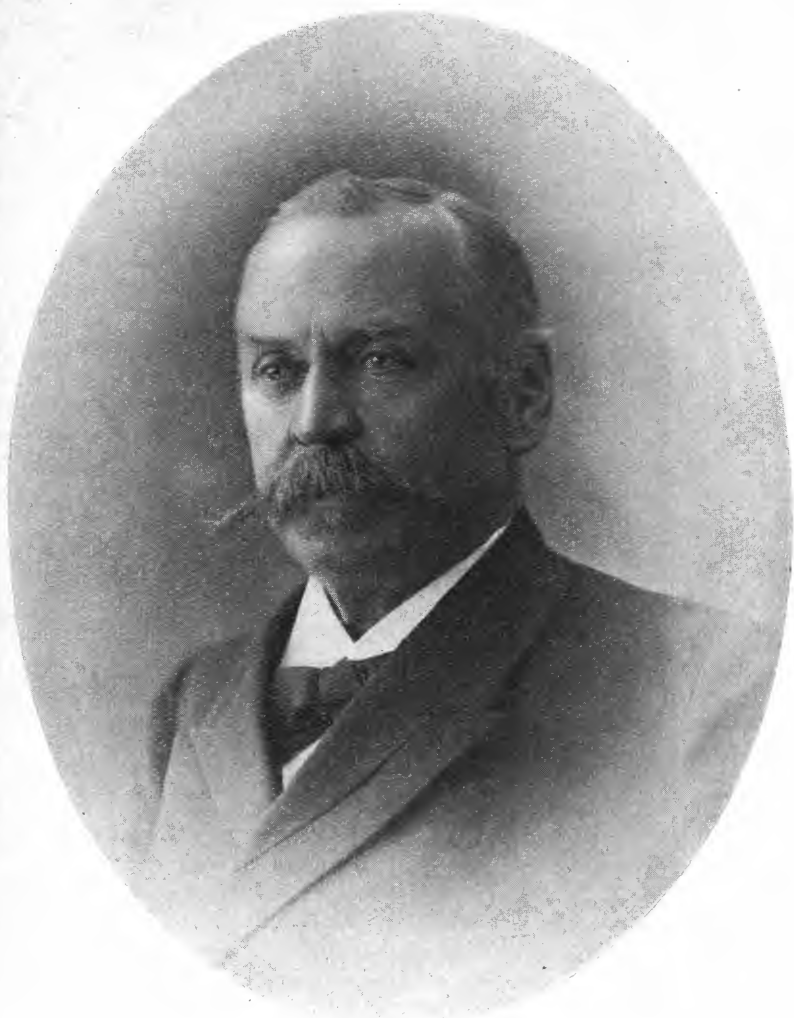
Overingeniør Michael Leegaard.

Torvingeniør J. G. Thaulow.

Redaksjonsutvalgets medlemmer.

1901—1902.

Terndalen

Redaksjonsutvalgets formann
1901—1902.

Det Norske Myrselskaps formann
1903—1908.

civiliserte verden, uvisst av hvilken grunn, men senere tiders verdensbegivenheter kan kanskje gi en forklaring. Der blev kullmangel og kullprisene steg til dengang uhorste høider. I de land, hvor man var avhengig av kullinnførsel fra andre land, drøftedes spørsmålet om å kunne bli mer uavhengig av kullene, ved om mulig å kunne tilgoderegjøre sig landets egne hjulpekilder. Særlig festet man sig ved de store brenselstovværes, som ligger gjemt i torvmyrene og som karakteristisk nok blev benevnt «de slumrende millioner». Brentorv hadde jo i lange tider og i ganske stor utstrekning vært benyttet som brensel, ikke minst blandt kystbefolkningen her i vårt land, men i en meget primitiv og for transport litet hensiktsmessig form. Tallrike var de forslag, som blev fremsatt om av torven å kunne fremstille et mer bekvemt og verdifullt brensel. Ikke minst var dette tilfelle i Sverige og Tyskland. Her blev også de maskiner, som benyttes til torvens mer intensive bearbeidelse, gjenstand for tekniske og konstruktive forbedringer. Fra Kanada meddeltes, at man over der hadde gjennomført store forbedringer. I flere land bevilget statsmaktene store summer for å fremme denne sak. Sverige utsendte 2 ingeniører, som sammen og utstyrt med rikelige midler fikk i oppdrag å undersøke torvspørsmålet i hele Europa.

Norges Storting bevilget i begynnelsen av året 1901 et stipendium på kr. 2 500 for at en teknisk kyndig mann skulde studere torvspørsmålet i Europa og Kanada. Efter offentlig konkurranse blev dette stipendium av Landbruksdepartementet tildelt mig, og jeg foretok så i løpet av sommeren og høsten denne studiereise.

29. oktober 1901, kort efter min hjemkomst, holdt daværende fabrikk-eier *Kleist Gedde* et foredrag i *Den Polytekniske Forening* om: «Myrsaken i Norge, nasjonaløkonomisk sett». I innledningen uttalte foredragsholderen bl. a., at myrsaken hos oss nu har sin spesielle interesse, fordi alt brensel, særlig kull, er så dyrt. Dertil kommer myrdryrkingen, som har stor nasjonaløkonomisk betydning. Efter å ha omtalt våre myrers areal, de mange millioner dekar og deres beskaffenhet, fremsatte foredragsholderen spørsmålet om, hvad der skulde utrettes for å nyttiggjøre oss myrene, og innbød forsamlingen til å uttale sig herom.

Den Polytekniske Forening er jo det forum i vårt land, hvor store saker blir optatt til allsidig drøftelse, så *Kleist Gedde* fortjener takk for, at han bragte myrsaken frem i P. F.

I det efterfølgende ordskifte blev myrsakens forskjellige sider drøftet av en rekke herrer, og det blev fra flere hold fremholdt, at myrsaken måtte tas op i sin fulle bredde.

Statsråd *Mellbye* anbefalte opprettelsen av et myrselskap i likhet med de utenlandske. Selskapet burde være privat, men støttet av staten. Der måtte opprettes forsøksstasjoner og ansettes en forsøksleder i myrdryrking. Videre uttalte han, at der måtte spredes kunnskap om myrsaken. Staten kunde ikke makte dette, privatmenn heller ikke, hvorfor et sådant selskap vilde være det beste. Denne tanke vant tilslutning fra flere hold.

Til slutt oppsummerte *Den Polytekniske Forenings* daværende næst-

formann, overingeniør *Leegaard*, hvad der under ordskiftet var uttalt og fremsatte følgende forslag: «Den Polytekniske Forenings direksjon anmodes om å ta under overveielse spørsmålet om nedsettelse av en komité med det formål å forberede dannelsen av et myrselskap og fremlegge resultatet av sine overveielser i et senere møte». Forslaget blev enstemmig vedtatt.

I Den Polytekniske Forenings direksjonsmøte 5. november besluttedes nedsatt en komité på 10 medlemmer, som blev referert i foreningens møte samme dag, men Den Polytekniske Forening hadde intet kjennskap til den før nevnte sittende myrdrkningskomité og intet hadde vært nevnt herom i møtet 29. oktober.

På det første møte i Den Polytekniske Forenings myrkomité 7. november forelå en skrivelse fra sekretæren i den sittende myrdrkningskomité, sogneprest *Walnum*, hvori han efter konferanse med komitéens medlem, statsminister *Gunnar Knudsen* hadde i oppdrag å innby til samarbeide mellom de to komitéer.

I fellesmøte av begge komitéer 8. november blev samarbeidet besluttet på betingelse av å virke for tilgodegjørelse av våre myrer, ikke alene ved opdyrking, men også ved utnyttelse i teknisk henseende. Videre besluttedes å velge representanter til et redaksjonsutvalg på 6 medlemmer, som skulde forberede et opprop og forøvrig ordne den hele sak, før den blev forelagt offentligheten.

Som representanter for Den Polytekniske Forenings myrkomité valgtes: Overingeniør *Leegaard*, skogeier *Kleist Gedde* og ingeniør *Thaulow*. Som representanter for myrdrkningskomitéen valgtes: Statsminister *Gunnar Knudsen*, godseier *Kai Møller* og sogneprest *Walnum*. Senere blev redaksjonsutvalget supplert med et syvende medlem, amtmann *Peter Holst*, som valgtes til formann, overingeniør *Leegaard* valgtes til nestformann og ingeniør *Thaulow* valgtes til fungerende sekretær.

Efterat formålet var utvidet til også å omfatte torvbruket, såvelsom alle andre måter, hvorpå myrene er eller i fremtiden kan bli tjenlige, opphørte motstanden.

Så gikk man igang med utarbeidelse av utkast til love og forslag til opprop, som blev tiltrått av de 2 komitéers medlemmer og en del andre, så der blev i det hele 35 underskrifter. Oppropet blev utsendt over det hele land med anmodning til alle interesserte om å tegne sig som medlemmer. Der inntegnedes 407, og 11. desember 1902 holdtes det konstituerende møte i Universitetets gamle festsal under ledelse av redaksjonsutvalgets formann, amtmann *Holst*. Da så Det Norske Myrselskap var besluttet stiftet valgtes et representantskap på 14 medlemmer med likeså mange varamenn.

8. januar 1903 holdtes Det Norske Myrselskaps første representantmøte. Til myrselskapets første formann valgtes amtmann *Peter Holst*, Gjøvik, næstformann godseier *C. Wedel-Jarlsberg*, Atlungstad, Stange, og øvrige styremedlemmer: Landbruksingeniør *Wenger*, Bodø, daværende stiftamtmann *Hroar Olsen*, Bergen, daværende fabrikkieier *Kleist Gedde*, Oslo og verkseier *Axel Amundsen*, Oslo. Dessuten valgtes varamenn og

Carl Paulsen

Det Norske Myrselskaps formann
1908—1915.

revisorer. Til slutt vedtokes budgett for året 1903 med kr. 9 600,00 under forutsetning av et statsbidrag på kr. 9 000,00.

Næste dag holdtes myrselskapets første *styremøte* og besluttedes da andragendet om statsbidrag innsendt til Stortinget. Derefter ansattes ingeniør Thaulow som myrselskapets sekretær, regnskapsfører og kasserer. Andragendet om statsbidrag, der var stilet til Stortinget, blev innsendt til Landbruksdepartementet, der oversendte andragendet til Stortinget ledsaget av en anbefaling. Stortingets landbrukskomité fant imidlertid, at et sådant andragende måtte behandles på regulær måte av departementet under budgettbehandlingen, hvorfor komitéen foreslog andragendet oversendt regjeringen. Dette vilde ha tilfølge, at myrselskapet måtte vente et år, før statsbidrag kunde erholdes. Ved innstillingens behandling i Stortinget 1. april 1903 foreslog komitéens ordfører *P. A. Larsen* fra Troms på komitéens vegne, at forat myrselskapet skulde kunne påbegynne sin virksomhet allerede sommeren 1903 bevilges inntil kr. 2 000,00, mot at myrselskapet yder motsvarende beløp av egne midler. Dette blev av Stortinget enstemmig bifalt.

Så kunde myrselskapets virksomhet begynne.

Et av myrselskapets formål er å spre kunnskap om myrsaken. Det første offentlige møte blev holdt så å si inne i landets hjerte på Otta i Gudbrandsdalen 17. mai 1903 med foredrag av formannen og sekretæren. Det annet møte blev holdt ved St. Hans-tid samme år på Lerudmyren i V. Toten som et fellesmøte med Den Polytekniske Forenings nasjonaløkonomiske gruppe, hvis formann dengang var *Kleist Gedde*. I årenes løp er der av myrselskapets samtlige tjenestemenn holdt omkring 600 foredrag.

Foruten gjennom skrifter, særlig utgivelsen av myrselskapets tidskrift «Meddelelsene», er der også spredt kunnskap ved deltagelse i utstillinger. I det hele har myrselskapet deltatt i 25 utstillinger fra Kristiansand i syd til Harstad i nord, fra Stavanger i vest til Elverum i øst. Den største av disse var Jubileumsutstillingen 1914, hvor myrsaken hadde sin egen bygning.

Et annet av myrselskapets formål er å få våre myrstrekninger undersøkt. Det blev da det første positive arbeide, som myrselskapet iverksatte, idet sekretæren i løpet av sommeren og utover høsten 1903 foretok myrundersøkelser i store deler av landet, en virksomhet som senere er fortsatt. Ialt er der av myrselskapets tjenestemenn undersøkt omkr. 2500 myrer i alle fylker sønnenfor Finnmark.

Da sekretæren, som til å begynne med var myrselskapets eneste tjenestemann, først og fremst er spesialist i torvbruk, blev torvbrukets fremme de første år det vesentlige, hvorom nærmere i det efterfølgende.

Selv om det var så, at den omstendighet, at torvspørsmålet blev opført som et av myrselskapets hovedformål, blev av avgjørende betydning for at selskapet kom istand, så stod allikevel for myrselskapets ledende menn, *myr dyrkningens fremme*, som hovedsaken. Man hadde jo ikke mange penger, og de livsvarige medlemmers fond kunde komme vel med

senere, så det var ikke mulig å oppta et intenst arbeide for myr dyrkningen med en gang. Til å begynne med anlagdes nogen forsøksfelter på myr forskjellige steder i landet under ledelse av amtsagronom i Buskerud avdøde ingeniør *Knut Monrad*.

I året 1904 var der 50 sådanne forsøksfelter, men det påfølgende år måtte amtsagronom *Monrad* av mangel på tid frasi sig dette ekstraarbeide.

På møte i Det Norske Myrselskaps representantskap 10. februar 1906 besluttedes å stille til disposisjon av myrselskapets private midler et reise-stipendium på kr. 1 200, for at en mann med høiere landbruksutdannelse kunde studere myr dyrkningsspørsmålet i andre land. Stipendiet blev først tildelt daværende landbruksingeniørassistent, nuværende landbruksdirektør *Bjanes*, som så reiste til Tyskland, men da han kort efter blev konstituert som landbrukskonsulent i Landbruksdepartementet, blev stipendiet overtatt av landbrukskandidat *O. Glærum*.

I budgettet for kalenderåret 1907, som var vedlagt andragende om statsbidrag for budgetterminen 1907—1908 var opført til lønn og reise-utgifter for en spesialist i myr dyrkning kr. 3 000. Landbruksdepartementet fant en planmessig ledet forsøksvirksomhet på myr dyrkningens område ønskelig, men fant tillike, at Staten ikke burde utrede mer enn halvparten av utgiftene, mens den annen halvpart burde utredes av myrselskapets egne midler, hvorfor departementet opførte et bidrag på kr. 1 500. Stortingets landbrukskomité fant under sin behandling av saken imidlertid ikke å kunne innstille på den av departementet foreslåtte bevilgning. Det var *mistilliten*, den store bøigen, som var ute igjen.

Man måtte kjenne myrselskapets daværende formann dårlig, om man trodde han slo sig til ro med det. Amtmann *Hølst* hadde mange års erfaring i Stortingets korridorer, og det var ingen hemmelighet, at der blev agitert.

Om morgenen 1. mars 1907, samme dag som saken var opslått til behandling i Stortinget, ringte en stortingsmann mig op i telefonen. Det var videnskapsmannen, professor og i mange år universitetsrektor *dr. W. C. Brøgger*. Han sa, at han ikke hadde meget kjennskap til myr dyrkning, men ved å lese forelegget og landbrukskomitéens innstilling var han blitt overbevist om, at her var et felt for *videnskapen*, og han forstod det så, at spesialisten i myr dyrkning skulde arbeide på videnskapelig grunnlag, hvilket blev bekreftet. Videre oplyste professoren, at han på eget initiativ hadde besluttet sig til å anbefale bevilgningen i Stortinget, og jeg takket ham for det, vel vidende om, at nu var saken i gode hender.

Det blev en lang og vidløftig *myrdebatt* i Norges Storting den dag. Stortingspresidenten var en av myrselskapets stiftere og styremedlem, statsminister *Gunnar Knudsen*. Landbruksministeren, daværende statsråd *Aarrestad* optok den kgl. proposisjon, som landbrukskomitéen enstemmig hadde innstillet til forkastelse. Mange hadde ordet både for og imot, og professor *Brøgger* kom med 2 vektige innlegg på videnskapens vegne.

Da saken blev optatt til votering led *mistilliten* til myr dyrkningens

muligheter et nederlag. Den kgl. proposisjon på de kr. 1 500 blev vedtatt av Stortinget efter næsten 4 timers debatt.

Derefter blev *Glærum* ansatt som myrselskapets myrkonsulent og spesialist i myr dyrkning.

I denne sak hadde myrselskapet på en måte begått en feil, som også hadde betydning for behandlingen i Stortinget.

Myrselskapet hadde forutsatt, at spesialisten i myr dyrkning hovedsakelig skulde reise omkring i hele landet, gi veiledning og bli kjent med forholdene, mens forsøksvirksomheten nærmest skulde være en bisak, men som vi alle vet, er det blitt helt omvendt. Spesialisten i myr dyrkning er blitt en fastboende forsøksleder og reisene kommer først i annen rekke.

Forsøksleder *Glærum* hadde på sin studiereise først og fremst besøkt den fornemste videnskapelige institusjon på myr dyrkningens område, nemlig forsøksstasjonen i Bremen og dessuten de fleste andre myrforsøksstasjoner i Europa. Han var fullt klar over, at det viktigste nu var en fast forsøksstasjon for myr dyrkning her i landet, hvorved man kunde høste erfaringer på hjemlig grunn, og derefter kunde disse erfaringer nyttiggjøres rundt om i landet. I sin «programtale» på myrselskapets årsmøte 1907 fremholdt han også dette, og efter at han var ansatt som myrkonsulent begynte han straks et energisk arbeide for å løse denne sak.

Tanken møtte interesse og forståelse fra flere hold. Således kan nevnes, at grosserer *Holtha*, Skien tilbød plass for en sådan anstalt på en av sine eiendommer og på meget favorable vilkår. Likeså må med takk nevnes fylkesagronom *Eggen*, som våren 1907 henvendte sig til *Glærum* og henledet oppmerksomheten på *Mæresmyren* i Sparbu, Nord-Trøndelag som et passende sted for forsøksstasjonen. Geografisk sett ligger *Mæresmyren* sån omtrent halvveis mellem *Lindesnes* og *Nordkap*.

Eggen bistod *Glærum* på en verdifull måte i myrens undersøkelse og forsøksstasjonens planleggelse og fikk dessuten en kraftig støtte av formannen i Nord-Trøndelag landbruksselskap, daværende landbruksskolebestyrer ved *Mære Landbruksskole*, *Johs. Okkenhaug*, senere mangeårig medlem av myrselskapets styre, næstformann og i de siste måneder fungerende formann.

Forsøksleder *Glærum* tiltrådte sin stilling i myrselskapets tjeneste 1. april, og i begynnelsen av juni var planen ferdig. I form av et tilbud datert 15. juni fra Nord-Trøndelag Landbruksselskap oversendtes planen til myrselskapets styre og gikk ut på:

Under forutsetning av, at Det Norske Myrselskap var villig til å oprette og overta driften av en fast forsøksstasjon på *Mæresmyren* i Sparbu, hadde landbruksselskapet besluttet å bevilge kr. 400 årlig til forsøksstasjonens driftsutgifter, som de første år var kalkulert til kr. 1 000. *Mære Landbruksskole* stillet til disposisjon vederlagsfritt i minst 15 år 50 dekar udyrket myr av skolens andel i *Mæresmyren*. Dessuten inntil videre 10 dekar dyrket myr og rum i skolens uthusbygninger for opbevaring av avling. I møte i Det Norske Myrselskaps styre 2. juli besluttedes

dette tilbud *med takk mottatt*, og styret stillet til disposisjon av myrselskapets private midler de manglende kr. 600.

Hermed begynte en ny æra for myr dyrkingen i Norge.

I løpet av høsten iverksattes de forberedende arbeider, og Glærum måtte nok selv personlig bruke både spade og annet redskap, for der var ikke meget tilovers til å lønne ekstra arbeidere. De første år gikk det sikkert men langsomt fremover, driftsmidlene var fremdeles små, og statsbidraget fikk man ikke øket stort. Allerede beretningen om det første års forsøk 1908 viste lovende fremskritt, men epokegjørende forsøksresultater kunde man ikke vente sån med en gang, slikt tar tid. Ikke så å forstå, at Glærum gikk trett, han var interessert nok og stillingen fullt voksen, men da der meldte sig en stilling som forsøksleder ved Statens nyoprettede forsøksstasjon i plantekultur i Trøndelag, søkte han og fikk den.

Myrselskapets styre beklaget dette, og man mente det vilde være vanskelig å finne en brukbar efterfølger. Glærum blev innvalgt i myrselskapets representantskap og er nu varamann i styret.

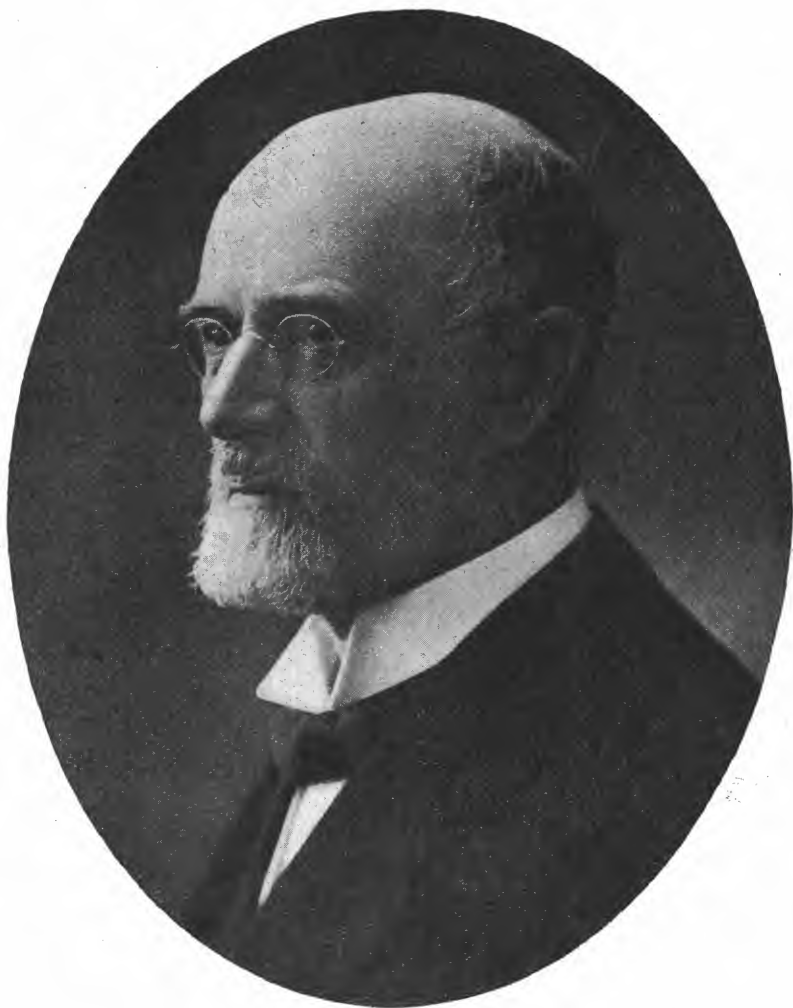
Der var da ingen annen råd enn å forsøke på å finne en ny mann, og *han blev funnet*. Det var daværende assistent ved forsøksstasjonen for plantekultur på Hedmark, *Jon Lende-Njaa*, som så fortsatte hvor Glærum hadde begynt. Lende-Njaa tok fatt på dette arbeide med en energi og en evne til å gå videnskapelig tilbunns i problemenes løsning, forenet med et praktisk grep på tingene, som man vanskelig vil kunne finne make til. Så begynte forsøksresultatene stadig å bli bedre, statsbidraget økedes og forsøksstasjonen utvidedes. Da Lende-Njaa efter 11 års forløp forlot forsøksstasjonen for å overta professoratet i jordkultur ved Norges Landbrukshøiskole, var forsøksstasjonen vokset fra 18 dekar opdyrket myr, med en liten forsøkslåve, til 245 dekar dyrket og 45 dekar halvkultivert myr, vel bebygget og godt utstyrt med maskiner og redskaper. I 1922 blev professor Lende-Njaa innvalgt i myrselskapets styre. I 1923 valgtes han til styrets næstformann, og 7. mars 1925 blev han valgt til Det Norske Myrselskaps fjerde formann, en stilling han innehadde til sin død 20. november 1927, dypt savnet av alle som kjente ham, ikke minst av myrselskapet.

De beretninger om forsøksstasjonens virksomhet, som myrselskapet utsender, har jo stor faglig betydning for de mange, som i praksis befatter sig med myr dyrkingen, men den store almenhet har mindre forståelse herav. Almenheten vil helst av myrselskapets beretninger få opplyst, hvor mange tusen dekar myr blir opdyrket år efter år og forvandlet til bølgende akre og grønne enge med nybyggerhjem, som skaper eksistensbetingelser for stadig fler mennesker rundt om i det hele land. Myrselskapets styre var fullt opmerksom herpå, og i begynnelsen av året 1911 besluttedes å søke innsamlet private bidrag til et *myr dyrkningsfond*. Dette blev iverksatt i samarbeide med «Selskapet til emigrasjonens innskrenkning», hvis formann, statsråd *Mellbye* tillike var myrselskapets daværende næstformann. Hensikten med myr dyrkningsfondet var å innkjøpe myrstrekninger, som så skulde avgrøftes, delvis opdyrkes og bebygges,

samt utparseleres til selveierbruk. Inntektene ved salget skulde så benyttes til innkjøp og opdyrking av andre myrstrekninger. Der inntok noe over kr. 15 000, og blandt bidragsyderne var *H. M. Kongen* og *H. M. Dronningen* med kr. 5 000. Sommeren 1911 reiste myrselskapets styre op til Nærø i Ytre Namdalen, Nord-Trøndelag, hvor innkjøptes en del sammenhengende myrstrekninger, og arbeidet påbegyntes planlagt og ledet av den daværende myrkonsulent Lende-Njaa. Det første nybygg blev solgt til en hjemvendt norskamerikaner, men det viste sig snart, at denne virksomhet vilde bli så stor og omfattende, at den vilde trenge sin egen organisasjon. Dertil kom, at man til dette øiemed også måtte ta fastmarken med. «Selskapet til emigrasjonens innskrenkning» blev omorganisert og fikk navnet «Ny Jord», som fikk overlatt myrdrkningsfondets aktiva og overtok administrasjonen, der i de første år var besørget av myrselskapets tjenestemenn. Dette var begynnelsen til den nuværende *bureising*, som ikke minst på grunn av verdenskrigen har vokset sig stor, og hvortil der i landbruksproposisjonen for inneværende år er opført kr. 6 285 000,00, som nu vesentlig administreres av Landbruksdepartementets jorddyrkningskontor. Blandt den jord, som opdyrkes ved bureising, er også myr. Når det nu er mulig å sette sig ned i en myr, grøfte, dyrke, bygge hus og hjem og leve der, da skyldes det, at Det Norske Myrselskap har som et av sine hovedformål å fremme myrdrkningen, men i det praktiske arbeide for opdyrking av de mange millioner dekar myr rundt om i landet spiller myrselskapet den mer beskjedne konsultative rolle bak kulissene.

Som nevnt har forsøkslederen liten tid til å reise omkring å gi veiledning. Det er en virksomhet, som besørges av landbrukets tjenestemenn hver i sitt distrikt. For at disse kan få et nøiere kjennskap til myrdrkningen har ved forsøksstasjonen på Mæresmyren 2 ganger vært holdt myrkurser for landbruksfunksjonærer under ledelse av den daværende myrkonsulent, professor Lende-Njaa. Det Norske Myrselskaps tredje formann, landbruksdirektør *Tandberg* interesserte sig levende for disse kurser og var selv tilstede. Slike kurser bør fortsettes med visse mellomrum. De spredte forsøksfelter rundt omkring bidrar til i nogen grad å utfylle forsøkene på Mæresmyren og dessuten til et bedre kjennskap til myrdrkningen i de forskjellige landsdeler. Det samme er tilfelle med *demonstrasjonsfeltene*, hvis vesentligste opgave er å opmuntre til rasjonell myrdrkning ved å vise, hvor bra det kan bli, når riktig utført. Disse demonstrasjonsfelter har også den tidligere formann, nu myrselskapets æresmedlem, landbruksdirektør *Tandberg* interessert sig meget for å få utvidet. Der vil i år bli anlagt flere slike felter, idet man har midler hertil av en del av legatrentene, der er bestemt til å anvendes til myrdrkningens fremme i forskjellige deler av landet.

Muligens man kan resonnerer som så, at myrdrkningen nu er så ovenpå, at den kan skjømte sig selv, men intet er fullkomment i denne verden, heller ikke myrdrkningen. Der er ennu mange problemer, som kun kan løses ved fortsatte systematiske undersøkelser og systematiske forsøk. Hvis

J. Sandberg

Det Norske Myrselskaps formann
1915—1925.

man lar en opdyrket og kultivert myr skjøtte sig selv uten vedlikehold, vil det vise sig, at kulturplantene efterhånden kan gå ut og myrplantene komme igjen. Således er det også med den utmerkede posisjon myr dyrkingen nu har i den almene bevissthet, hvis den ikke holdes vedlike, kan *mistilliten* begynne å komme tilbake igjen. Derfor har den nuværende forsøksleder, landbrukskandidat *Hans Hagerup* og hans assistent landbrukskandidat *Hovd* et virkefelt for lange tider fremover.

I sin siste årsberetning ved sin fratreden som myrkonulent uttalte avdøde professor *Lende-Njaa* i slutningsbemerkningene: «Skjønt de senere år har vist en gledelig fremgang for myr dyrkingen, er vi ennu bare ved begynnelsen, når vi ser på landet som helhet. Ved hjelp av kunnskapens lys og troens varme er jeg forvisset om, at våre myrer med økende fart vil bli lagt inn under kulturens befruktende hånd».

Det Norske Myrselskaps annet hovedformål er som tidligere nevnt *torvbrukets fremme*. Denne virksomhet har vesentlig gått ut på å spre kunnskap, foreta myrundersøkelser, planlegge nyanlegg og gi veiledning ved disses anlegg og drift. Dessuten ved å foranstalte forsøk og foreta prøver for å skaffe bedre maskiner og redskaper for torvdriften, sørge for fagutdannede arbeidsformenn, lette torvindustriens kår ved lavere fraktsatser, utvide og opphjelpe markedet for torvindustriens produkter m. m.

Den første tid hadde torvbruket vind i seilene, var populær i den almene bevissthet og fikk støtte av statsmaktene. Dette var jo rimelig nok like etter en brenselskrise i en nedgangstid og etterhvert stadig mer normale forhold i en opgangstid.

Efter 10 års forløp var antallet av maskintorvanlegg fordoblet og antallet av torvstrøfabrikker mer enn tredoblet. Når torvstrødriften gikk sterkere frem enn brentorvdriften skyldtes det den omstendighet, at virkningene av brenselkrisen etterhvert ophørte og kullprisene falt. Da brentorvdriften var og fremdeles er ufullkommen, hadde brentorven vanskelig for å konkurrere med synkende kullpriser. At antallet av brentorvanlegg allikevel gikk frem, hadde sin årsak i, at brentorven også har en annen stor oppgave, nemlig å avlaste vedforbruket særlig inne i landet.

Så kom verdenskrigen og i året 1917 den verste *brenselskrise* vår tid har oplevet. Da gjaldt det å skaffe til veie brensel innenlands for enhver pris, og brentorven blev i stor utstrekning et *midlertidig erstatningsbrensel*. Antallet av brentorvanlegg økedes til det mangedobbelte over hele landet, uten hensyn til anleggenes betydning for fremtiden, hvad det gjaldt var først og fremst det øieblikkelige behov. I begynnelsen av året 1917 stillet regjeringen til myrselskapets disposisjon kr. 100 000, for der- ved hurtigst mulig å øke brentorvproduksjonen.

Da det var umulig å anskaffe et tilstrekkelig antall tidsmessige torv-maskiner, blev der her i landet bestilt et stort antall primitive torvelte-maskiner vesentlig utført av tre, idet man på forhånd var klar over, at når brenselkrisen var overstått, kunde disse maskiner, som kun var en

nødhjelp, kastes på skraphaugen. Maskinene blev utlånt til kommuner og private over det hele land. Så gjaldt det å ha faglærte arbeidsledere, og i den anledning blev det ordnet med et torvmesterkursus ved den svenske torvskole. Heri deltok 32 nordmenn, foruten at 8 andre fikk stipendier til å studere torvbruk i Sverige. Myrselskapet hadde dengang foruten sekretæren også en torvingeniørassistent, ingeniør Ording, men det var ikke nok, så der blev tillike ansatt 5 vandrelærere, som reiste omkring og veiledet ved nyanleggene. Der blev også foretatt forskjellige andre foranstaltninger, men det var ikke tilstrekkelig, brenselkrisen og verdenskrigen fortsatte.

Høsten 1917 besluttet myrselskapet å få istand en egen torvskole for utdanning av torvmestre og i forbindelse hermed en forsøksstorvfabrikk eller forsøksanstalt i torvbruk, i full forståelse av torvbrukets ufullkommenhet og at det gjaldt om å forsøke på å innføre forbedringer, hvis torvbruket skulde kunne holdes vedlike.

Dengang Det Norske Myrselskap skulde stiftes, blev det i det før nevnte redaksjonsutvalg også drøftet, at noget av det første myrselskapet burde foreta var å anskaffe en myr og anlegge en egen forsøksstorvfabrikk, men hittil hadde denne plan ikke kunnet realiseres.

En av den forrige brenselkrisens frukter ved århundredets begynnelse blev i vårt naboland Sverige opprettelsen av en statsunderstøttet torvskole for å avhjelpe mangelen på fagutlærte torvmestre. At også vårt land kunde ha behov for en torvskole, var Det Norske Myrselskap fullt oppmerksom på, men først nu var tiden inne til å realisere denne plan.

I mellomtiden hadde myrselskapet gitt bidrag til 9 arbeidsføre menn for å gjennomgå den svenske torvskole i årene 1905—1907. Hertil kom så de 40, som sendtes til Sverige i 1917. Dessuten holdt myrselskapet kurser i torvbruk først ved Rustadmyren i Vinger og senere ved Ullermyren i Løten. Ialt var der 5 sådanne kurser fra 1907 til 1917, og i disse var der tilsammen 69 deltagere. Flere av disse blev senere torvmestre eller eiere av torvfabrikker, som fremdeles er i drift.

Ved planleggelsen av myrselskapets torvskole og forsøksanstalt i torvbruk i Våler i Solør viste det sig, at anlegget til å begynne med vilde komme til å koste kr. 125 000. Da myrselskapet inntil da ikke hadde vært vant til store statsbidrag, fant man ikke å kunne søke om det hele beløp, men slik som forholdene var dengang i 1917 hadde det visstnok ikke vært umulig, at det hele var blitt bevilget. I stedet søkte myrselskapet om et statsbidrag på kr. 25 000 og et anleggslån av Torvlånefondet på kr. 100 000. Man levet jo dengang under høikonjunkturens innflytelse, og etterkrigstidens virkninger har man først senere fått erfaring for. Myrselskapet har i de år, som er gått, betalt alle renter av sine lån i Torvlånefondet, men avdrag har omstendighetene ikke tillatt.

Torvskolen har i årene 1918—1922 hatt tilsammen 62 elever og har senere vært innstillet.

Den sterke fremgang, der blev torvbruket tildel som en følge av den siste store brenselkrise, blev ikke av lang varighet i andre land, såvelsom her. Sverige hadde jo en mange ganger større brentorvindustri enn her.

Nu er der lite igjen, og den svenske torvskole er nedlagt. I Danmark er de naturlige betingelser bedre, så nedgangen har ikke vært så stor. Tyskland hadde sin største fremgang i de første etterkrigsår, men nu er det gått tilbake også der.

Forholdet er nu det, at brentorvdriften i de aller fleste land, ikke bare hos oss, blir sett på med kanskje ennu større *mistillit* enn tilfelle var med myr dyrkingen i Norge dengang Det Norske Myrselskap blev stiftet.

Det var jo *videnskapen*, som løste myr dyrkningsproblemet i vårt land.

Ved videnskapelig granskning og forskning, ved å gå tilbunns i problemene, undersøke årsaker og virkninger, anstille systematiske forsøk vil også torvbruket kunne gå en fremtid imøte, og den tid er kanskje ikke så fjern. I England og Tyskland arbeider private firmaer med saken og har i sin tjeneste videnskapsmenn og andre fagmenn, hvorav flere nordmenn. I Tyskland er der et teknisk-videnskapelig institutt ved den tekniske høiskole i Hannover, under ledelse av professor *dr. Keppeler*. I Sovjetunionen har staten tatt saken op, ansatt en rekke videnskapsmenn og ingeniører, hvoriblandt også en nordmann. I Danmark har et privat firma nyttiggjort sine erfaringer fra andre land og bygget en torvbrikettfabrikk, som har kostet omkr. 1 mill. kr. De økonomiske resultater foreligger ennu ikke. I Sverige har «Ingeniörsvetenskapsakademien» tatt sig av torvspørsmålet under ledelse av professor *Odén*, og der er utgitt flere videnskapelige avhandlinger, som kaster lys over mangt og meget. Ved *Norges Tekniske Høiskole* har torvproblemet flere ganger vært gjenstand for granskning. Først ved professor *dr. Halvorsen* og ingeniør *E. W. Poulson*. Derefter av professor *dr. Lindemann*. Dessuten har professor *dr. Watzinger* i den senere tid foretatt inngående forsøk med torvgass. Disse forsøk påbegyntes ved myrselskapets anlegg i Våler i Solør årene 1919 og 1920. Da forsøksresultatene var lovende, blev forsøkene fortsatt i høiskolens varmekraftlaboratorium, hvortil anskaffedes mer fullkomne maskiner og apparater fra Tyskland. Dette blev bekostet av råstoffkomitéen, og resultatene er nylig offentliggjort i Statens råstoffkomité's publikasjon nr. 24.

Det vil være meget ønskelig om *Norges Tekniske Høiskole* kunde få til disposisjon midler til en grundig teknisk videnskapelig granskning av torvproblemet.

Da der lenge har foregått et intenst arbeide over hele verden for å innføre forbedringer på torvbrukets område, har myrselskapet efter beste evne i de forløpne år søkt å følge med i utviklingen i andre land. Dels gjennom tidsskriftliteraturen og ved korrespondanse, men også ved selv-syn — reiser i andre land.

Ved *Det Norske Myrselskaps Forsøksanstalt i Torvbruk*, Våler i Solør, er den virksomhet blitt fortsatt, som myrselskapet påbegynte allerede i året 1905, nemlig prøvning og kritisk bedømmelse av torvbrukets maskiner og apparater, i den hensikt herved å få innført forbedringer. Dette er således ikke egentlig videnskapelige forsøk, men tekniske — anvendt videnskap, noget som også er påkrevet.

Jon Lunde-Nyg

Det Norske Myrselskaps formann
1925—1927.

På forsøksanstalten forefins en hel del forskjellige slags maskiner og redskaper, som enten er innkjøpt, skjenket som gave eller utlånt til prøve og senere ikke avhentet. Der er således bl. a. anskaffet en torvgrave-maskin levert fra Sverige, og som er den beste i sitt slags, som hittil er konstruert. Årsaken til, at denne i de senere år ikke har vært benyttet er for det første mangel på driftskapital og dernæst utilstrekkelig avsetning for brentorv under nuværende internasjonale brenselsforhold, så at man kun er henvist til det stedlige brenselsbehov.

Skulde der bli en *ny brenselskrise*, kommer nok brentorvdriften igang igjen.

I den siste tid, da kun torvstrøfabrikken har vært i drift, er der lagt særlig vekt på anordninger for å muliggjøre både en billigere og mer driftssikker torvstrøtilvirkning, som nærmere omtalt i foredraget på forrige årsmøte. Erfaringer fra regnsommeren 1927 har vist, at det herefter ikke skal bli nødvendig å innføre torvstrø fra Sverige for store beløp, som tilfelle har vært i denne vinter. Det kan bli mulig ved forbedring av lufttørkningen å tilvirke tilstrekkelige mengder tørt torvstrø selv i en regnsommer som 1927. De anordninger, som hittil har vært forsøkt, trenger dog ennå flere års erfaringer og forbedringer for å bli helt pålitelige.

Hvorom altting er, her er arbeidsfelt nok, og torvbruket kan forbedres.

Myrselskapets økonomi har alltid vært vanskelig. Inntektene var i de første år ubetydelige, og statsbidraget var større enn de andre inntekter. Under høikonjunkturen økedes alle inntekter, men det samme var også tilfelle med utgiftene. I de senere år er såvel inntekter som utgifter blitt stadig mindre, men statsbidraget holder sig nu adskillig lavere enn de andre inntekter.

Da Det Norske Myrselskap feiret sitt 10 års jubileum, skjenket den daværende formann, godseier *Carl Wedel Jarlsberg* et legat på kr. 5 000 til myrselskapet. Legatet, som senere blev øket, først til kr. 10 000 og siden til kr. 20 000, skulde bære hans navn og ha som undertitel «Det Norske Myrselskaps legat nr. 1». Det var en opfordring til, at der burde bli flere, og nu har myrselskapet 7 legater, hvorav de 6 har en samlet kapital på omkring kr. 223 000. Det 7de legats kapital kjennes ennå ikke.

Legatstifternes navne vil minnes så lenge Det Norske Myrselskap består, og det blir lenge, for her er virkefelt nok. Vi bør også minnes dem nu, de er:

- Legat nr. 1. Godseier Carl Wedel Jarlsberg.
- Legat nr. 2. Agronom Morten Aakrann.
- Legat nr. 3. Godseier Herman Wedel Jarlsberg.
- Legat nr. 4. Maskinmester Hans Hagbart Henriksen.
- Legat nr. 5. Verftsdirektør Haakon Sommerfeldt Weidemann.
- Legat nr. 6. Professor Jon Lende-Njaa.
- Legat nr. 7. Skogeier Kleist Gedde.

Legatene er undergitt den for offentlige stiftelser til enhver tid anordnede kontroll og regnskapsrevisjon. Etter styrets beslutning skal kapi-

talen økes hvert år ved avsetning av 10 % av kapitalens avkastning. Herved blir kapitalen stadig større, og man tør vel også anta, at der efterhånden blir flere legater til myrsakens fremme.

Myrselskapets medlemsantall har vekslet op igjennem årene, gikk i begynnelsen langsomt, men sikkert fremover, sterkest under høikonjunkturen. Så gikk det nedover igjen under etterkrigstiden. Nu er tiden inne til at medlemsantallet bør gå opover igjen. Som nevnt var det i en nedgangstid, at myrselskapet begynte, og nedgangstid har vi nu hatt både lenge og vel, verre enn nogensinde før. Selv om medlemmenes årspenger for tiden ikke spiller så stor rolle på myrselskapets budgett, har de en så meget større moralsk betydning, så at et stort medlemsantall betyr en større makt. I nedgangstider skal man forberede sig på de bedre tider som kommer, og myrsakens fremme kan også bidra sitt til en opgangstid — *øke vårt lands produktive kraft.* —

Det Norske Myrselskap har nu virket i 25 år, men hvad er det for et selskap med lange mål? Kun en merkepel, hvor man stopper og ser tilbake på det forholdsvise lille, som hittil er utrettet. Så retter man blikket fremover og ser hvor meget der ennu står tilbake å virke for, før de mange store og små myrstrekninger rundt om i hele Norges land blir utnyttet i produksjonens tjeneste.

BRENSELSNØD!

DER ER VEDMANGEL i innlandsdistriktene for en stor del som en følge av den sterke vedhugst under kriseårene og de lave tømmerpriser. Alt, som fløtes kan, går til papirfabrikasjonen, så der blir litet tilovers til brennefang. Til Oplandene og opover Østerdalene fraktes kull fra Polen. Samtidig er der arbeidsløshet, ikke minst i innlandsdistriktene.

Således er stillingen nu og der burde derfor være all opfordring til å gjenopta *brentorvdriften*, hvor anleggene ligger gunstig til. Brentorvanlegg finns der nok av ferdige til å settes igang, men vanskeligheten er mangel på driftskapital. *Statens Torvlånefond* har regler, som var tilpasset i krisetiden, hvorfor reglene for driftslån nu bør forandres om nødvendig ved en Stortingsbeslutning således, at eldre anlegg kan erholde driftslån mot betryggende garanti og en kort tilbakebetalingstid.

Herved kan en del av arbeidsløsheten avhjelpes og *vedmangelen* erstattes ved et annet innenlandsk brensel nemlig *brentorv*.

ASKIM TORVSTRØLAG

Det største torvstrølag i Østfold.

ASKIM TORVSTRØLAG blev stiftet 7. mars 1903 og har således nu feiret sitt 25 års jubileum. Myren har et areal av 462 dekar og torvstrølaget er på 442 aktier. I de forløpne 25 år er opstukket 131 000 m.³ strøtorv. Torvstrølagets stifter og første formann gårdbruker *B. M. Johansen*, Eidareng, blev i året 1907 tildelt *Det Norske Myrselskaps diplom for fortjenester av torvstrøtilvirkningen.*